

SOSYAL BİLGİLER TASLAK PROGRAMININ (2017) AKADEMİSYEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ¹

AN EVALUATION OF THE DRAFT SOCIAL STUDIES CURRICULUM (2017) FROM ACADEMICS' VIEWS

Osman ÇEPNİ²

Bahadır KILCAN³

Tevfik PALAZ⁴

Başvuru Tarihi: 01.02.2019

Yayına Kabul Tarihi: 19.03.2019

DOI: 10.21764/maeuefd.520691

(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu çalışmada, Sosyal Bilgiler Taslak Programına yönelik akademisyen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde eğitim fakültelerinin sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalında görev yapan 17 akademisyen oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma için araştırmacılar tarafından belirlenen ölçüt, çalışma grubunda yer alan katılımcıların sosyal bilgiler alan uzmanı olmasıdır. Nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseninde kurgulanan araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından ilgili alan yazına ve uzman görüşlerine dayalı olarak hazırlanan standartlaştırılmış açık uçlu e-posta görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde, akademisyenler taslak programı genel olarak içeriğinin sade ve anlaşılır olması, güncelliği yakalaması, milli-manevi çizgide olması gibi konularda olumlu görüşlerken programın amaçsız, gelişigüzel bir şekilde hazırlandığı, felsefesinin net olmadığı, bazı konulara yeterince yer verilmediği ve değerlendirme boyutunun açık bir şekilde ifade edilmediği gibi konularda da olumsuz görmekteyiz. Bununla birlikte taslak programın kazanımlar, beceriler, kavramlar ve değerler hususunda daha doyurucu ve zengin olduğu ancak bunların öğretiminin nasıl yapılması gerektiği ile ilgili yeterince bilgiye yer verilmediği akademisyenlerin görüşlerinden anlaşılmıştır. Araştırmanın bulgularından yola çıkarak öğretim programlarının hazırlanmasında aceleyle getirilmeyen bir süreç işletilmesi ve bu süreç zarfında programın tüm paydaşlarından görüşler alınması, bu görüşler ışığında programların hazırlanması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: *Sosyal bilgiler, sosyal bilgiler taslak programı, akademisyen, nitel araştırma*

Abstract: The purpose of this study is to determine views of the academicians on the draft social studies curriculum. The study group includes 17 academicians employed in social studies department under education faculties in 2016-2017 education year and spring term. The participants of the study were selected through criterion sampling under purposeful sampling techniques. The criterion determined by the researchers for the participants is that they have to be experts in the field of social studies. The data of this qualitative study designed as a case study were collected via a standardized open-ended e-mail interview form which was created depending on the related literature and expert opinions. The data were analyzed through content analysis. Results have demonstrated that academicians had positive perceptions on the draft social studies curriculum considering that its content's is clear and understandable, updated and also sensitive to national and moral issues. However, some of the participants had negative thoughts on the program such as being prepared without caring and recklessly, as its philosophy was not clear, it did not include some of the issues and its evaluation dimension is not expressed enough. Moreover, some of the participants pointed out that the draft program was more comprehensive and satisfying in the aspects of acquisitions, skills, concepts and values, however, it did not inform us on how to teach the issues to students. Depending on the results, it is suggested that curriculums should not be prepared without caring, all partners should be asked for opinion during this process and the curriculums should be prepared in the light of these opinions.

Keywords: *Social studies, draft social studies curriculum, teacher, academic, qualitative research*

¹ Bu çalışma 4-6 Mayıs 2017 tarihinde Eskişehir Anadolu Üniversitesinde düzenlenen Uluslararası Sosyal Bilgiler Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, ocepni@karabuk.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3978-8889

³ Dr. Öğretim Üyesi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, bahadir@gazi.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0646-1804

⁴ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Derbent İmam Hatip Ortaokulu, tevfikpalaz@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1631-531X

Not: Çalışmanın üçüncü yazarı, sunulan özet bildiri sonrasında çalışmaya özellikle sonuç ve tartışma bölümünde yaptığı katkılardan ötürü yazar listesine eklenmiştir.

GİRİŞ

Okullarda okutulan derslerin temeli öğretim programlarıdır. Öğretim programının bir ders ile ilgili öğretmek istenilenleri niçin, nasıl, kim ve ne zaman öğretelim gibi soruların cevaplarını barındıran bir rehber olduğu söylenebilir (Çoban ve Akşit, 2017). Öğretim programı en genel tanımıyla öğretmen rehberliğinde öğrencilerin edinmesi hedeflenen temel bilgi ve beceriler çerçevesidir. Sosyo-kültürel hayat, bilim ve teknolojiadaki hızlı değişim ve gelişmeler, toplumun ve ferdin ihtiyaç duyduğu vasıfların da farklılaşmasına sebep olmaktadır. Bu farklılaşma ise tabii olarak çağın gerekliliklerini karşılayabilecek fertlerin yetiştirilmesini sağlayacak olan müfredatların yenilenmesi ve güncellenmesi ihtiyacını doğurmaktadır (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB], 2017). Bununla birlikte bilginin öneminin giderek artması, yeni teknolojilerin ve buluşların dünya üzerinde hızla yayılması ve küreselleşmenin etkisi gibi unsurlar, eğitim ve öğretimde yenilikleri gerekli kılmaktadır. Bu etkilere ek olarak Türk öğrencilerin PISA ve TIMSS gibi uluslararası sınavlarda düşük puanlar alması ve ülkeler arası başarı listelerinde arka sıralarda yer alması, eğitimde yenilikler üzerinde düşünmeyi daha da önemli kılmıştır. Esasen 2005 yılında uygulamaya konulan öğretim programlarının bir gereklilik olarak ortaya çıkmasında ve uygulanmasında bu gibi durumlar gerekçe gösterilmiştir. Bu kapsamda benzer nedenlerin de etkisiyle Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 2017 yılı yeni taslak programını hazırlayarak paydaşların beğenisine sunmuştur.

MEB; eğitime dair güncelleme, yenileştirme ve geliştirme çalışmalarının bir sonucu olarak taslak programların askıya çıkarıldığını, görüşlere sunulmaya ve görüşler doğrultusunda iyileştirmeye hazır hale geldiğini, kamuoyunun ve paydaşların görüşlerinin alınacağını, ortak aklın süzgecinden geçirerek öğrencilerin önüne getireceklerini, 2017-2018 eğitim öğretim yılından itibaren de sınıflarda öğretmenlerin bu çerçevelere uygun olarak derslerini yürütecekleri belirtmiştir. Bu düşünceden hareketle öncelikle MEB, 13 Ocak 2017 tarihinde 172 sınıf düzeyi için 53 dersin yeni taslak öğretim programlarını resmî web sitesi üzerinden kamuoyuyla paylaşmıştır. Bu kapsamda 2017 taslak program belirlenen tarihler (13-23 Ocak 2017 arasında öğretmenlere, 6 Şubat 2017'ye kadar da sivil toplum kuruluşlarına ve üniversitelerdeki eğitim fakültelerine) içerisinde paydaşların bilgisine sunularak görüş alınmaya çalışılmıştır. Türkiye'nin farklı illerinde ve farklı okul türlerinde görev yapan öğretmen ve akademisyenlerden, referanslar ve tavsiyeler kullanılarak çalışma grupları oluşturulmuş, çalışma grupları arasında hedef ve adım birlikteliği sağlamak üzere çalışma usulü eğitimleri yapılmıştır. Sürecin her aşamasında ders ve sınıf düzeylerinde oluşabilecek çakışmaları önlemek, konular arasında

öncelik ve sonralık sıralaması belirlemek gibi gündemlerle çalışma grupları farklı illerde düzenlenen çalıştaylarda bir araya getirilmiştir (TTKB, 2017; MEB, 2017).

Hazırlanan taslak programa ilişkin olarak 10-20 Şubat 2017 tarihleri arasında Talim ve Terbiye Kurulu'nun onay süreci olmuştur. 23 Şubat 2017 itibariyle ders kitaplarının yazım sürecine başlanılmıştır. Planlamaya göre 2017-2018 eğitim öğretim yılının güz döneminde; 1, 5 ve 9. sınıf öğrencileri, yeni hazırlanmış müfredatla eğitime başlamışlardır. Bakanlık bu süreçte veli, öğretmen, eğitim sendikaları, diğer sivil toplum kuruluşları ve eğitim fakültelerinde oluşturulan heyetler üzerinden taslak programa yönelik görüş istemiş; taslak programın “ben yaptım oldu” mantığı ile değil de konu ile ilgili tüm paydaşların görüşlerinin alınması neticesinde düzenlemeler yapıldıktan sonra uygulamaya konulacağını belirtmiştir. Bu bağlamda Bakanlığın taslak programların hazırlanması ve değerlendirilmesi sürecinin veriye dayalı, saydam ve paydaşların katılımıyla gerçekleşmesine önem veren tutumu dikkate değer gözükmemektedir. MEB, 2015-2019 Stratejik Planı'nda yer alan üç ana stratejik hedeften biri, yönetim organizasyonunun “etkin bir izleme ve değerlendirme sistemiyle desteklenen, bürokrasinin azaltıldığı, çoğulcu, katılımcı, şeffaf, hesap verebilir” bir yapıya kavuşturulmasıdır. Taslak öğretim programlarının yenilenmesi sürecinde bakanlık tarafından yapılan açıklamalarda da stratejiyle uyumlu biçimde, paydaşların katkısının alınmasına vurgu yapılması önem arz etmektedir.

Taslak programların paydaş görüşlerine açılmasıyla birlikte taslak programa ilişkin olarak özellikle eğitim sendika ve bazı sivil toplum kuruluşlarından birtakım eleştirilerin de olduğu görülmüştür (Eğitim ve Değer Derneği [EDER], 2017; Eğitimciler Birliği Sendikası [EĞİTİM BİR SEN], 2017; Türk Eğitim Derneği [TEDMEM], 2017; Türk Eğitim Sendikası [TES], 2017). Söz konusu eleştirilerin ortak bir noktada birleştiği husus ise taslak programın herhangi bir gerekçesinin olmadığı ya da 2005 yılında uygulamaya geçirilen yapılandırmacı programın değerlendirmesine dair herhangi bir bilimsel veri, istatistik veya yıllar bazındaki karşılaştırmaların verilmemiş ve yeni programın hangi ihtiyaç ve eksiklikleri gidermeyi hedeflediğinin belirtilmediği, yapılan birtakım açıklamaların ise dayanaksız bulunduğu noktasındaki ifadeler olmuştur. Yapılan bu eleştirilere karşın Talim Terbiye Kurulu'nun açıklamalarında gelecek nesillerinin daha donanımlı bir şekilde yetişmesi için müfredatların yenilenmesi gerekliliğinin ortaya çıktığı, yenileme çalışmalarının başlamasında kalkınma planları, 64 ve 65. Hükümetlerin eylem planları, uluslararası ölçekte gerçekleştirilen sınavların sonuçları, farklı ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanan raporlar ile gerçekleştirilen bilimsel araştırmaların etkili olduğu ifade edilmiştir. Sonuç olarak mevcut müfredatların, öğrenme-öğretme teori

ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler doğrultusunda çağın gerekliliklerini, ferdin ve toplumun değişen ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yenilendiği ifade edilmiştir (TTKB, 2017).

Taslak Program sürecinde MEB'in tartışmaya açtığı programlardan biri de Sosyal Bilgiler Programı olmuştur. Türkiye'de Sosyal bilgiler; ilkokul ve ortaokul düzeyinde okutulan bir derstir. İlki 1965 yılında hazırlanan sosyal bilgiler öğretim programına atfedilen içerik, dar kapsamda hem öncesinde hem sonrasında farklı ders adları adı altında okutulmuştur. 1998 yılında hazırlanan sosyal bilgiler öğretim programından günümüze kadar dersin adı değişmemiştir. Fakat bireysel, toplumsal, siyasi ve teknolojik vb. ihtiyaç ve gelişmeler zaman içinde değiştiğinden Millî Eğitim Bakanlığı 1998 yılından sonra 2005 ve sonrasında da 2017 yıllarında sosyal bilgiler öğretim programında değişikliğe gitmiştir (Çoban ve Akşit, 2018).

Bilim alanlarındaki gelişmeler ve bunların eğitime yansımaları, dünyadaki siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel değişimler, Türkiye'deki eğitim sisteminin 4+4+4 şeklinde tasarlanması ayrıca ulusal ve uluslararası değerlendirmelerdeki başarı düzeylerinin programların zamanla ve zaman içinde değiştirilmesi ve geliştirilmesini zorunlu kıldığı, bu çerçevede sosyal bilgiler programının da değiştirildiği ve geliştirildiğini görülmektedir (Tay, 2017).

Sosyal Bilgiler Programının niçin güncellendiği sorusuna taslakta (2017) şu cevap verilmektedir:

“Öğretim programları bireysel, toplumsal, ekonomik ve bilimsel alanlarda yaşanmakta olan değişim ve gelişime bağlı olarak belirli aralıklarla güncellenmektedir. Bireyin var olan deneyimlerini dikkate alan, yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, sorun çözmesini destekleyici ve geliştirici bir bakış doğrultusunda öğrenci merkezli yaklaşımlar ön plana çıkarmaktır. Geçen süre zarfında program uygulamaları ve sonuçları ile bu uygulamalara yönelik yapılan araştırmalar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında güncelleme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.” (MEB, 2017, s. 3).

Yukarıda yer alan ifadelere göre, sosyal bilgiler programının güncellenme ihtiyacı, her alanda (*ekonomik, toplumsal, bilimsel*) yaşanmakta olan değişim ve gelişime bağlıdır. Yapılan açıklamalardan daha önceki programa yönelik araştırmaların, güncelleme ihtiyacının ortaya çıktığı anlaşılmaktadır (Canerik, 2017).

Bir ülkenin insan gücünü yetiştirmede en önemli unsur olan eğitim sistemi, öğretim programları ile şekillenir. Ulusal ve uluslararası gelişmeler, bireysel-toplumsal ihtiyaçların değişmesi, teknolojinin eğitimle entegrasyonu ve siyasi yönelimlerin değişmesi gibi etkenler doğrultusunda öğretim

programlarında değişikliğe gidilmesi kaçınılmazdır. Program değişikliği ve beraberinde ortaya çıkan yeni sürecin başarıya ulaşmasında birçok farklı değişken etkili olmakla birlikte öğretmen adaylarını yetiştiren sosyal bilgiler eğitimi alanında görev yapan akademisyenlerin programın başarılı olmasındaki rolleri de oldukça önemlidir. Bu bağlamda mevcut araştırmanın amacı program hazırlamada benimsenmiş olan eğitim felsefesinin ve programın temel öğelerini hem teorik olarak hazırlanma hem de pratikte uygulanması aşamalarında en önemli paydaşlardan biri konumunda olan akademisyenlerin 2017 taslak programına ilişkin görüşlerini incelemektir. Yapılan bu araştırma ile taslak programa ilişkin olarak sosyal bilgiler eğitimi alanında görev yapmakta olan akademisyenlerin görüşleri alınarak, taslak programın onların gözünden olumlu ve olumsuz tarafları irdelenecek, çıkan sonuçlar üzerinden bundan sonra program güncelleme ya da yapma fikri olan politika yapıcılara araştırma sonuçlarının veri kaynağı oluşturması planlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırma nitel araştırma yöntemi ve tipik durum çalışması deseninde kurgulanmıştır. Tipik durum çalışmalarında üzerinde çalışılacak durum belirlenir, sınırlanır ve bu durum kendi gerçekliği içinde farklı yönleriyle ele alınır (Yin, 2003). Bu bağlamda mevcut araştırmanın katılımcısı olan akademisyenlerin araştırma problemiyle ilgili deneyimlerinin, geçmiş ve şimdiki zaman bağlamı dikkate alınarak derinlemesine ve farklı bakış açılarını da göz önünde bulundurarak araştırma yapmak düşüncesi ve alanda uzman olan katılımcıların araştırma konusuyla ilgili araştırmacılara tavsiyeleri bu çalışmanın nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseninde kurgulanmasına zemin hazırlamıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Eğitim Fakülteleri'nin sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalında görev yapan 17 akademisyen oluşturmaktadır. Yapılan araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada araştırmacıların belirlediği ölçüt, çalışma grubunda yer alan katılımcıların doktorasını tamamlamış ve üniversitelerin ilgili fakültelerinde görev yapmakta olan öğretim elemanları olmasıdır. Araştırmanın mahiyeti katılımcılara belli açılardan yöneltilen soruların değerlendirilebilmesi için, öğretmen adayı ya da öğretmenlerin sahip olmasının beklenemeyeceği teorik ve alana özgü bilgi birikimi gerekmektedir. Bu nedenle araştırmanın çalışma grubunu konunun kapsamına ve amacına uygun olarak belirlenen doktora eğitimini tamamlamış sosyal bilgiler alan

eğitimi uzmanları oluşturmaktadır. Aşağıda yer alan tabloda katılımcılara ait demografik bilgiler verilmiştir.

Değişkenler	Demografik Özellikler	f	%
Cinsiyet	Erkek	12	71
	Kadın	5	29
Unvan	Doçent Dr.	6	35
	Dr. Öğr. Üyesi	4	24
	Araştırma Görevlisi Dr.	7	41
TOPLAM		17	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama işlemi, standartlaştırılmış açık uçlu elektronik posta görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. E-posta görüşme, nitel araştırma bünyesinde yer alan özellikle olgubilim, tarama, durum ve anlatım yaklaşımlarına çok iyi derecede uyum sağlayan bir veri toplama aracıdır. E-posta görüşmenin yüz yüze görüşmeye göre birtakım avantajları söz konusudur. Bu manada e-posta görüşmenin yüz yüze görüşmeye göre en önemli avantajı coğrafi engelleri ortadan kaldırmasıdır. E-posta görüşme, birbirinden farklı mekânlarda yer alan çalışma grubu bireylerine ulaşımı oldukça kolaylaştırmaktadır. Bu konu çalışmanın maliyeti açısından da değerlendirilebilir (Hamarat, 2014). Bu bağlamda mevcut çalışmada on altı farklı ildeki üniversitelerde görev yapan akademisyenlerden veri toplanmıştır. Veri toplama aracındaki sorular belirlenirken uzman görüşüne başvurulmuş ve soruların son hali verildikten sonra çalışma grubunda yer alan kişilerden veri toplamaya başlamıştır. Araştırmacılar çalışma grubunu oluşturacak bireylerde ölçüt olarak düşünülen kritere uygun olan kişilerle irtibata geçerek araştırmanın amacı hakkında e-posta yoluyla birtakım bilgiler sunmuşlar ve çalışmaya katılım için gönüllülük göstermeleri halinde e-posta yoluyla iletilecek formun doldurulması şeklinde görüşme yapılacağı söylenmiştir. Kendisi ile iletişime geçilen 45 akademisyenden 17'si belirtilen tarihler içerisinde (28 Nisan 2017 tarihinden sonra gelen e-postalar analiz sürecine dahil edilmemiştir) geri dönüş yapmıştır.

Verilerin Analizi

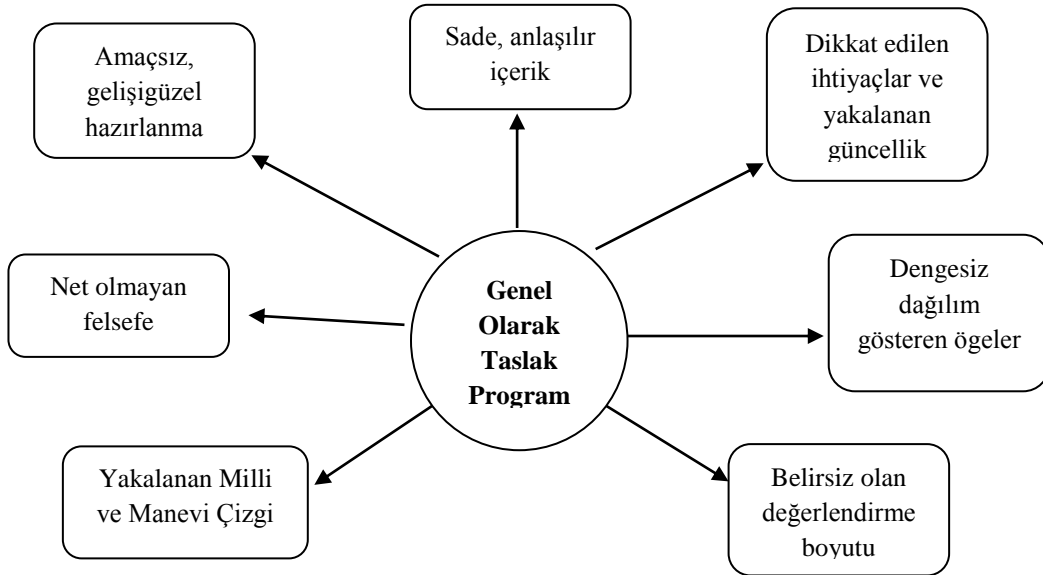
Toplanan verilerin analizinde nitel araştırmalarda kullanılan içerik analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Elde edilen veriler, öncelikle Office programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Daha sonra Excel programından faydalanılarak katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar saptadıkları kategoriler ve analiz birimleri doğrultusunda yaptıkları analizden sonra buldukları sonuçları betimlemiştir. Analiz sonrasında ortaya çıkan kodlamalar ve bu kodlamalara ilişkin temalar görselleştirilerek araştırmanın bulgular kısmı oluşturulmuştur.

BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırma verilerinden hareketle yapılan içerik analizi sonucunda, araştırmanın bulguları beş temel boyut altında toplanmaktadır. Bunlardan birincisi “*Genel Olarak Taslak Program*”, ikincisi “*Taslak Programda Kazanımlar ve Öğretimi*”, üçüncüsü “*Taslak Programda Değerler ve Eğitimi*” dördüncüsü “*Taslak Programda Beceriler ve Öğretimi*” ve beşincisi “*Taslak Programda Kavramlar ve Öğretimi*” dir. Bulgular oluşturulurken katılımcıların her bir soruya ilişkin ifade ettikleri görüşler kodlamalar şeklinde bir araya getirilmiş ve kodlamalar ile kodlamalardan yola çıkarak oluşturulmuş olan kategoriler arasındaki ilişki sunulmuştur. Her bir boyutla ilgili olan kategoriler ve o kategorileri oluşturan kodlamalar katılımcıların görüşlerinden aynen alıntılar yapılarak katılımcılara ait belirlenen kodlar (K, 3- K, 19 vb.) ile verilmiştir.

Genel Olarak Taslak Program

Katılımcıların “*genel olarak taslak programa*” ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Taslak programın geneline ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları

Şekil 1’de katılımcıların, taslak programın geneline ait görüşlerinin yedi temel başlık altında toplandığı görülmektedir. Bunlar; programın “*sade, anlaşılır içerik*” ve bu içerik oluşturulurken “*dikkat edilen ihtiyaçlar ve yakalanan güncellik*” ile “*yakalanan milli ve manevi çizgi*” gibi güzellikleri olarak görülürken, programda “*amaçsız, gelişigüzel hazırlanma*”, “*net olmayan felsefe*”, “*dengesiz dağılım*”

gösteren ögeler” ve “belirsiz olan değerlendirme boyutu” gibi olumsuzlukların varlığından da bahsedilmektedir.

Amaçsız, gelişigüzel hazırlanma. Katılımcıların taslak programın geneline ilişkin belirttikleri en kapsamlı görüş programın amaçsız olarak, gelişigüzel hazırlandığıdır. Bu durum katılımcıların; “...kullanılmakta olan programının daha ayrıntılı ve anlaşılır verilmesine rağmen yeni program o kadar ayrıntılı değildir. Aceleyle hazırlanmış hissi uyandırmaktadır...” (K, 3), ...“2005 sosyal bilgiler öğretim programının daha kapsamlı ve etkili olduğunu düşünüyorum. Programların ulusal, toplumsal ve bireysel gereksinimleri karşılaması gerekir ancak taslak programın nitelikli bir ihtiyaç analizi yapılmaksızın hazırlandığını düşünüyorum.”(K, 6), ...“bu kadar hassas ve önemli bir noktada daha ayrıntılı ve özenli bir programı tercih ederdim...” (K, 14) ve “Programın genel olarak 2005 programından sonra çıkartılmış bir revizyon programı gibi durduğunu, başlı başına bir öğretim programı izlenimi uyandırmadığını söyleyebilirim” (K, 19) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların sosyal bilgiler öğretim programının taslağını genel olarak beğenmediklerini, bu duruma da programın belli bir amaç dâhilinde olamadan, planlama yapmadan aceleci davranılarak hazırlanmış olmasının sebep olduğu görüşünü ortaya çıkmaktadır.

Sade, anlaşılır içerik. Katılımcıların taslak programın geneline ilişkin belirttikleri bir sonraki kapsamlı görüş programın taslak haliyle sade ve anlaşılır bir içeriğe sahip olduğu düşüncesidir. Bu durum katılımcıların; “Taslak programı kurgusu, program yapısı açısından, yazım dili ve ifade açısından olumlu buluyorum. Programın çok fazla detay bilgilerle doldurulmamış olması ve anlaşılır olması faydalıdır...” (K, 1), “Öncelikle ilk göze çarpan değişiklik programın içeriğinin oldukça hafifletilmiş olmasıdır. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin 2005 programının oldukça ağır olduğu ifadelerini göz önünde bulundurursak, böylesi bir değişikliğin olumlu yansıtacağı kanaatindeyim...” (K, 2) ve “Sosyal bilgiler öğretim programı ile karşılaştırıldığında taslak programın çok daha yalın bir şekilde hazırlandığı göze çarpmaktadır” (K, 10) şeklindeki ifadeleri ile de özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programının sade ve anlaşılır olduğunu düşündükleri ve bu sade ve anlaşılır olmanın önceki programa göre olumlu bir gelişme olarak görüldüğünün kanıtı olarak sayılabilir.

Dikkat edilen ihtiyaçlar ve yakalanan güncellik. Katılımcıların taslak programın geneline ilişkin ifade ettikleri bir sonraki görüş program hazırlanırken ihtiyaçların göz önünde bulundurulduğu ve güncelliğin sağlandığı düşüncesidir. Bu durum katılımcıların; ...“Sosyal bilgiler dersinde verilmesi hedeflenen yeterlilikler ise çağdaş dünyaya uyum sağlayabilen bireylerin yetiştirilmesi için uygun bir

boyuttur. İfade edilen bu beceriler içerisinde Dijital okuryazarlık, Finansal okuryazarlık, Yenilikçi Düşünme en çok dikkat çeken ve en güncel olan ayrıca bir önceki programda yer almayan becerilerdir...”(K, 13), ...“2005’ten bu yana ortaya çıkan sosyolojik ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda programın tamamen değişmesi yerine güncelleme yoluna gidilmesi bence gerekli ve mantıklı olmuştur...”(K, 11) ve ...“Öğretim programı içinde, bilginin artışına paralel olarak güncel ortamın yakalanmasının hedeflendiği, yeni beceri ve değerlerin eklendiği de dikkati çekmektedir.” (K, 5) şeklindeki ifadeleri ile de özetlenmektedir. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programının içeriğinin oluşturulmasında, öğrenci ihtiyaçlarının ve günümüz dünyasında ortaya çıkan yeniliklerin göz önünde bulundurulduğunun katılımcılar tarafından tespit edildiği görüşünü ortaya çıkarmaktadır.

Net olmayan felsefe. Katılımcıların taslak programın geneline ilişkin ifade ettikleri bir başka olumsuz görüş programın felsefesinin tam olarak yansıtılmadığı ya da hazırlanan taslaktan bu felsefeye ulaşamadığı görüşüdür. Bu durum katılımcıların; ...“programın temel felsefesinin maddeler halinde kısa kısa ifade edilmesi sanki programın felsefesi değil de özellikleri gibi algılanmaktadır.Yani taslak programda hangi felsefi alt yapının yer aldığı, sosyal bilgiler ders programının hangi felsefe üzerine inşa edildiği net değildir...” (K, 1), ...“Taslak programın felsefesi ve dikkate alınan program anlayışı hakkında bilgi verilmemiştir. Bunun yanında yapılan açıklamalardan programın ilerlemeci bir felsefe anlayışının izlerini taşıdığı söylenebilir. 2005 programında benimsenen yapılandırmacı yaklaşım programda telaffuz edilmediği gibi, tamamen bir kenara bırakıldığı da söylenemez...” (K, 4) ve ...“Sosyal Bilgiler Öğretim Programının felsefesi bölümünün ikinci paragrafında Sosyal Bilgilerin davranışçı yaklaşımdan arındırıldığı belirtilmektedir. Bu durumun ifade edilebilmesi için önceki programın davranışçı yaklaşıma göre oluşturulmuş olması gerekir. Hâlbuki 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı da davranışçı yaklaşımdan arındırılarak oluşturulmuştur.” (K, 18) şeklindeki ifadeleri ile de özetlenmektedir. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programının tam manasıyla hangi felsefi yaklaşıma dayandığının belirsiz olduğu, bu belirsizliğin ise programda yer alan bir eksiklik olarak görüldüğü anlayışıyla örtüşmektedir.

Dengesiz dağılım gösteren ögeler. Katılımcıların taslak programın geneline ilişkin ifade ettikleri bir başka olumsuz görüşte program içeriğinin dağıtımında denge gözetilmediği ve bazı konulara çok az yer verildiği düşüncesidir. Bu durum katılımcıların; ...“Konuların seyreltilmiş olması, 2005 programında ayrı bir bölüm olan Atatürkçülük ile ilgili konuların bu programda yer almaması, onun sadece bilimle ilgili görüşlerine yer veriliyor olması bence bir eleştiri konusudur. Millî mücadele konularının Atatürk

ve onun fikirlerinin etkili bir şekilde verilmeden öğretilmesi pek mümkün değildir. Programın daha kapsamlı ele alınması gerekmektedir...” (K, 3) ve ...“Teorik kısımlara bakıldığında inkılâp tarihi konularında gidilen kısıtlamalar, güncellemeyi zayıflatmıştır. Daha özelde, 1. Dünya Savaşı- ilke ve inkılâplarla ilgili o döneme ait atmosfere yer verilmemiş olması, tarih bilincine sahip bireyler yetiştirilmesinde önemli bir eksiklik...” (K, 5) şeklindeki ifadeleri açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programının içeriğinde Atatürkçülükle ilgili konuların, hali hazırdaki programdan daha az olmasının hem Atatürk’ü hem de inkılâplarını gelecek nesillere aktarmada, onlara tarih bilinci kazandırmada sorunlar oluşturabileceği görüşünü desteklemektedir.

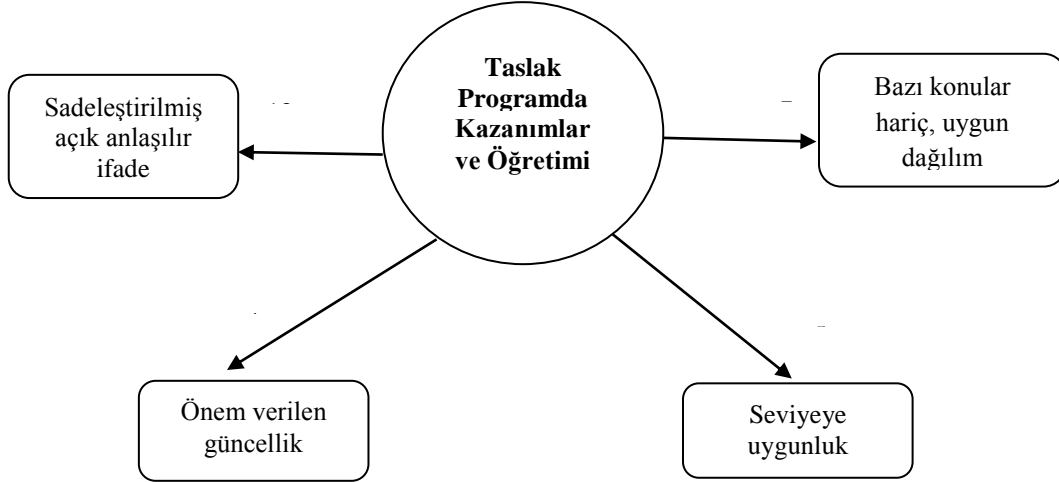
Yakalanan milli ve manevi çizgi. Katılımcıların taslak programın geneline ilişkin ifade ettikleri başka bir görüş, programda milli ve manevi bir çizgiye oturtulduğu düşüncesidir. Bu durum katılımcıların; ...“Genel amaçların yeniden ele alınarak yeniden düzenlenmesi oldukça anlamlıdır. Çünkü önceki programda (2005) bireysel ve toplumsal kimlik bir arada yer alırken bu programda milli boyutun daha da güçlendirildiği görülmüştür” (K, 16), “Öğretim programının genel amaçlarında milli/kültürel/toplumsal kimliği vurgulayan ifadelerle sıklıkla yer verildiği görülmektedir” (K, 18) ve ...“Programı, mevcut programa nispeten daha milliyetçi bir çizgiye kaymış buldum. Bunda hükümetin milli ve manevi değerlere verdiği önemin etkisinin olduğunu düşünüyorum...” (K, 15) şeklindeki ifadeleri açıklanmaktadır. Bu ifadeler önceki programa nazaran, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programı genel amaçları ile gelecek nesillere, daha milli ve manevi anlayış aşılarmaya çalışılacağı görüşünü desteklemektedir.

Belirsiz olan değerlendirme boyutu. Katılımcıların taslak programın geneline ilişkin ifade ettikleri son olumsuz görüş ise programın değerlendirme boyutundaki eksikliklerdir. Bu durum katılımcıların; “Ölçme-değerlendirme yaklaşımı açısından programda genel bilinen ölçme değerlendirme yaklaşımları başlıklar halinde verilerek belirtilmiştir. Burada, programın öncelediği anlayışın ne olduğu net olarak anlaşılarmamaktadır.” (K, 1),...“Bilindiği üzere bir program “amaç”, “içerik”, “öğretme-öğrenme süreci” ve “değerlendirme” den oluşur. Taslak programa bakıldığında programda yalnızca amaç ve içeriğin açıklandığı, ancak öğretme-öğrenme süreçlerine ve değerlendirmeye ilişkin bilgilerin olduğu fakat açıklayıcı ve anlatıcı olmadığı görülmektedir. Bu taslak programın en önemli eksiklerinden birisi olarak görülmektedir” (K, 2) ve ...“Ayrıca değerlendirme yöntemlerinin klasik ve alternatif yöntemler ve bir önceki programda yer aldığı üzere süreç ve sonuç odaklı olduğu görülmektedir. Fakat ülkemizde teknoloji gerektiren değerlendirme yöntemlerinin kırsal bölgelerde uygulanmasının neredeyse imkânsız olduğu bilinen bir gerçektir...” (K, 3) şeklindeki ifadeleri

açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programında benimsenen değerlendirme boyutunun önceki programın aksine net olarak ifade edilmediği, bu durumun ise karışıklıklara sebep olabileceği yönündeki düşünceleri desteklemektedir.

Taslak Programda Kazanımlar ve Öğretimi

Katılımcıların “*taslak programda kazanımlar ve öğretimi*” ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. Taslak programda kazanımlar ve öğretimine ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları

Şekil 2’de katılımcıların, taslak programda yer alan kazanımlar ve öğretimine ilişkin görüşlerinin dört temel başlık altında toplandığı görülmektedir. Bunlar; kazanımların “*sadeleştirilmiş, açık anlaşılır ifade*” edildiği, kazanımlar hazırlanırken “*güncelliğe önem verildiği*” ve “*öğrenci seviyesine uygun*” olduğu ve “*bazı konular hariç kazanımların uygun dağıtıldığı*” gibi noktaların varlığından bahsedilmektedir.

Sadeleştirilmiş, açık anlaşılır ifade. Katılımcıların taslak programda kazanımlar ve öğretimine ilişkin ifade ettikleri genel görüş, kazanımlar ve öğretiminin sadeleştirilmiş ve açık anlaşılır olduğudur. Bu durum katılımcıların; “*Taslak programda kazanım sayılarının ve içeriklerinin azaltulması yerinde ve uygundur. Özellikle kazanımların kısa cümlelerle ifade edilmesi anlaşılabilirlik olarak olumludur.*”(K, 1),...“*2005 programıyla ilgili olarak öğretmenlerin en çok yakındıkları konu kazanımların yoğunluğu idi. Taslak program incelendiğinde 4., 5., 6. ve 7. sınıflardaki toplam 175 olan kazanım sayısının 136’ya düşürülerek sadeleştirilme yoluna gidilmesi olumlu bir durum olarak görünmektedir...Değişiklik yapılan kazanımların da yeterince açık ve anlaşılır olduğunu düşünüyorum*” (K, 11) ve ... “*Sosyal bilgiler taslak programında yer alan kazanımlarda sadeleşmeye gidilmiş ve kazanım sayısı mevcut öğretim programına göre azaltılmıştır...*” (K, 10) şeklindeki ifadeleri ile

açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programındaki kazanımlar ve öğretiminde sadeleştirilmeye gidildiğinin, bu durumun sonucu olarak, açık anlaşılır bir kazanım yapısının ortaya çıktığının göstergesi fikrini desteklemektedir.

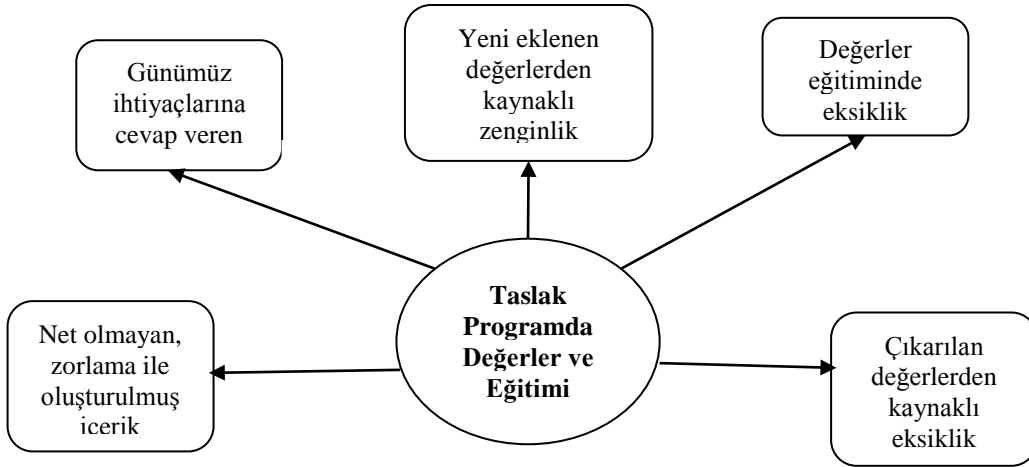
Bazı konular hariç kazanımların uygun dağılım. Katılımcıların taslak programda kazanımlar ve öğretimine ilişkin ifade ettikleri bir başka görüş, programda yer alan kazanımların bazı konular hariç uygun olarak dağıtılmaya çalışıldığı görüşüdür. Bu durum katılımcıların; *“Kazanımların ders saatine oranına dikkat edilmiş bu kazanımlar bence ders saatine uygun olarak kullanılmış.”* (K, 7) ... *“Kazanımları genel olarak öğrenme alanı ile uyumlu ve başarılı buldum. Ancak etkin vatandaşlık öğrenme alanının kazanımlarını çok yetersiz bence. Çünkü hiçbiri etkin vatandaşlığı destekleyecek nitelikte değil. Burada yazılan kazanımlar vatandaşlık ile ilgili genel kavramlarının öğretiminden öteye geçemiyor.”* (K, 8) ve ... *“Kazanım sayısı daha az olmakla birlikte özellikle 4. sınıfta Millî Mücadele, 5. sınıfta Atatürk ilke ve inkılâpları, 7. sınıfta I. Dünya Savaşı öncesi ve sonrası ile ilgili konuların tamamen çıkarıldığı görülmektedir. Bu konuların işlenişinin 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine bırakıldığı şeklinde bir çıkarım yapılabilir...”* (K, 4) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programındaki kazanımların kısmen uygun olarak dağıtıldığı ancak bazı konulara ilişkin kazanımlara yeterince yer verilmemesinden kaynaklı eksikliklerin olduğu yönündeki düşünceleri desteklemektedir.

Seviyeye uygunluk. Katılımcıların taslak programda kazanımlar ve öğretimine ilişkin ifade ettikleri farklı bir görüş ise, programda yer alan kazanımların öğrenci seviyesine uygun olduğudur. Bu durum katılımcıların; *“Beğenmemin en büyük nedeni, yol gösterici nitelikte olması. Soyut anlamlarının bu program ile daha somut hale getirildiğini düşünüyorum. Bir de kazanımların etkinliklere yönelik olması, çocukların sıkılmadan, monoton bir şekilde ders işlemelerini engelleyecektir...Öğrencilerin diğer eğlence ve etkinlik dolu, kendilerini içinde buldukları derslerin yanında Sosyal Bilgiler içinde de bu değişim gerekiyordu. Ayrıca nasıl yapılacağına dair ek ifadelerde kazanımlarda yer almıştır. Bu da çok beğendiğim bir nokta oldu.”* (K, 14) ve ...*“Yapılan değişikliklerle taslak kazanımların ve öğretim etkinliklerinin, öğrencinin edinimini kolaylaştıracağı kanaatindeyim. Taslak kazanımlar, eski kazanımlara göre daha somut ve ayakları yere basan kazanımlar olduğu izlenimi vermekte.”*(K, 15) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programındaki kazanımların genel manada öğrenci seviyesine uygun, öğrencilerin anlayabileceği tarzda, önceki programa nazaran daha somut hale geldiği yönündeki fikirlerle açıklanabilir.

Önem verilen güncellik. Katılımcıların taslak programda kazanımlar ve öğretimine ilişkin ifade ettikleri son görüş, programda yer alan kazanımlarda güncelliğin sağlanmaya çalışıldığıdır. Bu durum katılımcıların; “*Taslak programda, “sanal ortam, popüler kültür, e-ticaret, 15 Temmuz” gibi çok az da olsa yeni konuların eklendiği görülmektedir. Bu yönüyle programın hazırlanmasında, güncel olayların ve gelişmelerin dikkate alındığı söylenebilir.*” (K, 4) ve “*Güncel gelişmelerden oldukça etkilenmiş, kazanımların şekillendirilmesi süresince topluma ve bilgi çağına uyumun hedeflendiği bir taslak program ortaya çıkmıştır.*”(K, 5) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programındaki kazanımların oluşturulmasında az da olsa güncelliğe önem verilmeye çalışıldığı fikrini desteklemektedir.

Taslak Programda Değerler ve Eğitimi

Katılımcıların “*taslak programda değerler ve eğitime*” ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları Şekil 3’de sunulmuştur.

Şekil 3. Taslak programda değerler ve eğitime ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları

Şekil 3’de katılımcıların, taslak programda yer alan değerler ve eğitime ilişkin görüşlerinin beş temel başlık altında toplandığı görülmektedir. Bunlar; değerlerin “*günümüz ihtiyaçlarına cevap verdiği*”, programda “*yeni eklenen değerlerden kaynaklı zenginlik*” olduğu, ancak “*değer eğitiminde ve çıkarılmış değerlerden kaynaklı eksikliklerin*” görüldüğü ve değerler konusunda “*net olmayan, zorlama ile oluşturulmuş*” içeriğin olduğu yönündeki düşüncelerdir.

Günümüz ihtiyaçlarına cevap veren. Katılımcıların taslak programda değerler ve eğitime ilişkin ifade ettikleri genel görüş, değerlerin günümüz ihtiyaçlarına cevap veren içeriğe sahip olduğu düşüncesidir. Bu durum katılımcıların; “*Programa tasarruf, etik, vb. değerlerin eklendiği*

görülmektedir. Bunun sebebinin günümüzde bu değerlere olduğundan daha fazla gereksinim duymamızdan kaynaklanmaktadır.” (K, 2),...“2017 taslak programında yer verilen değerlerin sayısının artırıldığı ve değişen günümüz koşulları gözetilerek yeniden yazıldığı görülmektedir. 2004 programında 20 temel değer yer alırken bu programda 27 olması planlanmaktadır. Programın temel öğelerinden birisi olan değerlerin sayısının artırılmış olması olumlu...” (K, 3) ve ...“Tasarruf gibi, öz kontrol, öz denetim gibi toplumun özünde yer alan değerlerin program kapsamında olması gerektiğinin görülmüş olduğu açıktır. Kendini yetiştiren, etkin-aktif bir vatandaş olmanın altının çizildiği, değerlerin de bu temel alt yapıyı destekleme noktasında programda ele alındığı dikkate değerdir.”(K, 5) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlere yeni eklemeler yapılarak güncelliğın sağlanmaya çalışıldığının, yani toplumda ihtiyaç duyulan ideal vatandaş tipinin ortaya çıkması için gerekli olacak değerlerle bireylerin donatılmasının istendiği fikriyle örtüşmektedir.

Yeni eklenen değerlerden kaynaklı zenginlik. Katılımcıların taslak programda değerler ve eğitime ilişkin ifade ettikleri görüşlerden birisi de değerlere yapılan eklemelerin programın değerler boyutunda zenginlik oluşturduğuna yöneliktir. Bu durum katılımcıların; “Taslak programda değerlerin kazanımlarla doğrudan ilişkilendirilmesi ve öngörülen değer sayısının işbirliği, eşitlik, etik, farklılıklara saygı, demokratik tutumu benimseme, özsaygı, özgüven, tarih bilinci ve tasarruf gibi yeni değerler eklenerek 20’den 27’ye çıkarılması değerler yönünden programı zenginleştirdiği için olumlu bir değişiklik olarak görülmektedir.” (K, 11) ve... “Önceden 20 olan değer sayısı 27’e çıkarılmıştır. Önceki programda yer alan değerlerin birçoğu yine yer almaktadır. İlave olarak bazı değerler eklenmiş. Eklenen değerler yerinde...” (K, 12) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlere yeni eklemeler yapılmasının, değerler ve eğitimi açısından zenginlik kabul edildiği yönündeki düşünceyi desteklemektedir.

Değerler eğitiminde eksiklik. Katılımcıların taslak programda değerler ve eğitime ilişkin ifade ettikleri olumsuz görüşlerden birisi, değerler eğitiminin nasıl yapılması gerektiğiyle ilgili programda yeterince bilginin yer almaması ve bu durumun bir eksiklik olarak değerlendirildiği yönündeki fikirlere. Bu durum katılımcıların; “Programın hem amaçlarında hem de programın uygulanması ile ilgili açıklamalar bölümünde milli, manevi ve evrensel değerlerin benimsendiği ifade edilmiş, her öğrenme alanı başında hangi değerlere işlenişte yer verileceği belirtilmiştir. Bu yönüyle programın değer öğretimini önemsendiği söylenebilir. Ancak doğrudan değer ile ilgili kazanımlara yeterince yer verilmemiştir. Bu nedenle, değer öğretiminde inisiyatifin öğretmen ve ders kitabı yazarına bırakıldığı

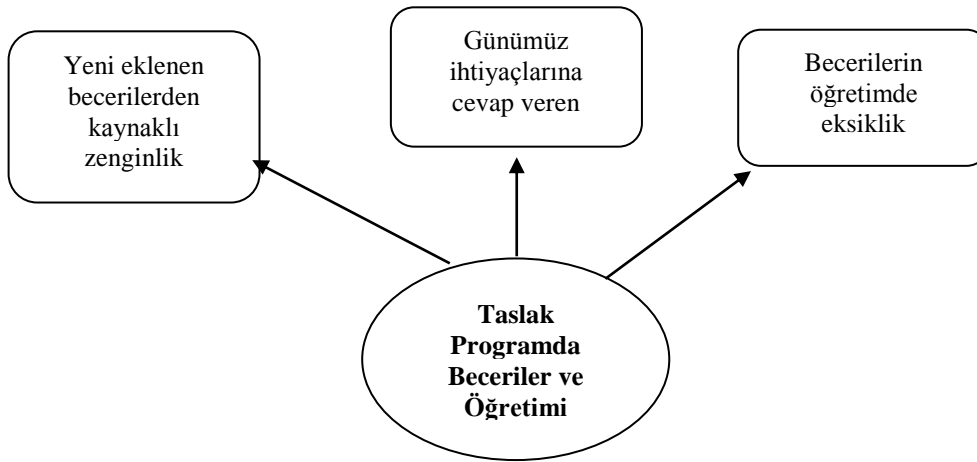
söylenbilir.” (K, 4) ve... “değer öğretimi sürecinin nasıl işlenebileceğine dair açıklayıcı ve detaylı bilgilerin olmadığı, daha doğrusu çıkarıldığı görülmektedir. Bu durumda bir önceki programda öğretmenlerin bu bilgileri göz önünde bulundurmadan ders işlemlerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Oysa bu bilgiler öğretmenlerin benimseyeceği şekilde yer alsaydı daha etkili olabilirdi kanaatindeyim.” (K, 2) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan programındaki değer eğitim faaliyetlerinin yetersiz görüldüğü, değerlerin eğitimi işinin nasıl yapılacağı ile ilgili detaylı, yol gösterici bilgilerin yer almadığı ve bu durumun değerler eğitimine gölge düşürdüğü şeklinde değerlendirilebilir.

Net olmayan, zorlama ile oluşturulmuş içerik. Katılımcıların taslak programda değerler ve eğitime ilişkin ifade ettikleri olumsuz bir başka görüş ise, programda yer alan değerlerin zorlama ile oluşturulduğu ve değerler eğitimi işinin net bir şekilde açıklanmadığına yöneliktir. Bu durum katılımcıların; “Değer olarak ifade edilen kavramlarının bir kısmının çok özenli düşünülmeden programa eklendiği görülüyor. Örneğin estetik, özgüven, özsaygı, işbirliği, tasarruf gibi sözcüklerin neden değer olarak yazıldığını anlayamadım. Aslında sevgi, saygı, hoşgörü gibi kavramlar değer olarak kabul edilmeli. Tamam bunlar var. Ama sanki bu liste zorlayarak uzatılmış gibi geliyor bana. Ancak bu değerlerin en az bir paragraf olarak kısaca tanımlanmasında fayda var. Böylece program yazarlarının önerdikleri değerlerin çerçevesi daha net anlaşılır.” (K, 8), “Öncelikle 2005 programında olmayıp bu taslakta yer alan bazı değerleri çok zorlama olarak görüyorum. Mesela “Tarih bilinci”, “Etik”, “Demokratik tutumu benimseme” değeri ortaokul öğrencilerinden beklenmesi gereken bir değer değildir bence. Böyle üst düzey bir değerlerin bu seviyede kazanılması zordur. Bir değerdeki “benimseme” ifadesi ise bence tamamen hatalıdır.” (K, 1), ve...“Programda yer alan demokratik tutumu benimseme değer olarak ele alınmıştır. Bu ifadenin değer olarak kabul edilebilmesi için sadece “demokrasi” olarak ifade edilmesi gereklidir. “Demokratik tutumu benimseme, bir şeyi yapabilme/edebilme ile ilgili olduğu için beceri olarak değerlendirilebilir. Bu kargaşa giderilmelidir. Ayrıca, etik değer olarak ele alınabilir mi? Etik kavramı değerleri de kapsayan bir kavramdır. Dolayısıyla değer kavramını kapsayan bir kavram olarak programda yer verilmesi uygun değildir. Programdaki değerlerin hepsi aslında etik ile ilgilidir.” (K, 16) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan programındaki değerlerin oluşturulmasında net bir anlayışın benimsenmediği, programa eklenenlerin değer mi beceri mi olduğunun bile tam olarak anlaşılmadığı dolayısıyla programdaki değer boyutunda karmaşaların olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Çıkarılan değerlerden kaynaklı eksiklik. Katılımcıların taslak programda değerler ve eğitimine ilişkin ifade ettikleri son olumsuz görüş ise, eklenen değerlerin bir zenginlik oluşturduğunun yanında önceki programda yer alan ancak taslak programdan çıkarılan değerlerden kaynaklı bir eksikliğin olduğu fikridir. Bu durum katılımcıların; *“Taslak programda değerlerin kazanımlarla doğrudan ilişkilendirilmesi ve öngörülen değer sayısının işbirliği, eşitlik, etik, farklılıklara saygı, demokratik tutumu benimseme, özsaygı, özgüven, tarih bilinci ve tasarruf gibi yeni değerler eklenerek 20’den 27’ye çıkarılması değerler yönünden programı zenginleştirdiği için olumlu bir değişiklik olarak görülmektedir. Bununla birlikte adil olma, temizlik ve misafirperverlik gibi önemli değerlerin taslak programdan çıkarılması bir eksiklik olarak düşünülebilir.”* (K, 11) ve...*“İlave olarak bazı değerler eklenmiş. Eklenen değerler yerinde fakat çıkarılan değerlerin neden çıkarıldığını anlayabilmiş değilim.”* (K, 12) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan programındaki değerlerin yeni eklenenlerle zenginleştiği ancak önceki programda bulunan değerlerinde yeni programda yer alması gerektiği görüşünü destekler niteliktedir.

Taslak Programda Beceriler ve Öğretimi

Katılımcıların *“taslak programda beceriler ve öğretimine”* ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları Şekil 4’de sunulmuştur.

Şekil 4. Taslak programda beceriler ve öğretimine ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları

Şekil 4’de katılımcıların, taslak programda yer alan beceriler ve öğretimine ilişkin görüşlerinin üç temel başlık altında toplandığı görülmektedir. Bunlar; *“yeni eklenen becerilerden kaynaklı zenginliğin”* olduğu, becerilerin *“günümüz ihtiyaçlarına cevap verdiği”* ancak *“beceri öğretiminde eksikliklerin”* olduğu yönündeki düşüncelerdir.

Yeni eklenen becerilerden kaynaklı zenginlik. Katılımcıların taslak programda beceriler ve öğretimine ilişkin ifade ettikleri görüşlerden birisi, becerilere yapılan eklemelerin programın beceri boyutunda zenginlik oluşturduğuna yöneliktir. Bu durum katılımcıların; *“Taslak programda oluşturulan becerilerde de güncellik ya da güncel yaşam sorunları ve gereksinimleriyle bireyi karşılayacak ve bu sorunlarla başa çıkmasını sağlaması düşünülen beceriler var özellikle Dijital okuryazarlık, Medya Okuryazarlığı, Konum analizi ve Finansal okuryazarlık gibi beceriler bugün Küresel dünya bazında bireyi günlük hayatta sıkça karşılaştığı sorunlarla başa çıkabilmesi açısından oldukça önemli beceriler.”*(K, 17),ve*“Türkiye yeterlilik çerçevesi ilkelerinin göz önünde bulundurularak hazırlanan taslak program becerilerine bakıldığında, öğrenme alanlarına uygun, yenilikçi, bireyin kendini güncellemesini sağlayan ve girişimciliğini destekleyen beceriler olduğunu söyleyebiliriz...”*(K, 9) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programındaki becerilere yeni eklemeler yapılmasının, beceriler ve öğretimi açısından zenginlik kabul edildiği yönündeki düşünceyi desteklemektedir.

Günümüz ihtiyaçlarına cevap veren. Katılımcıların taslak programda beceriler ve öğretimine ilişkin ifade ettikleri bir başka görüş, becerilerin günümüz ihtiyaçlarına cevap veren içeriğe sahip olduğu düşüncesidir. Bu durum katılımcıların; *“Özellikle dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık gibi becerilerin varlığı, program hazırlayıcıların okuryazarlık olgusunu önemseydiğini göstermektedir. Bunun sebebi de toplumun böyle bir olguya ihtiyacı olmasından kaynaklanmaktadır.”* (K, 2),... *“2017 taslak programında yer alan becerilerin bir kısmının günümüz ihtiyaçları doğrultusunda güncellendiği, bir kısmının ise önceki programlarda yer alan alt becerilerin temel becerilerinin arasına alındığı görülmektedir.”* (K, 3) ve *“Taslak program yapısı itibariyle şu anki programda var olan becerilerin yanı sıra, yeni ve güncel becerileri de yapısına katmış görünmektedir. Özellikle okuryazarlık becerilerinin genişletilmesi, girişimcilik gibi çok çok önemli bir bireysel becerinin altının çizilmesi oldukça olumludur.”* (K, 5) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programındaki becerilere yeni eklemeler yapılarak güncelliğin sağlanmaya çalışıldığının, yani toplumda ihtiyaç duyulan ideal vatandaş tipinin ortaya çıkması için gerekli olacak becerilerle bireylerin donatılmasının istendiği fikriyle örtüşmektedir.

Becerilerin öğretimde eksiklik. Katılımcıların taslak programda yer alan beceriler ve öğretimine ilişkin ifade ettikleri olumsuz görüşlerden birisi, beceri öğretiminin nasıl yapılması gerektiğiyle ilgili programda yeterince bilginin yer almaması ve bu durumun bir eksiklik olarak değerlendirildiği yönündeki fikirlerdir. Bu durum katılımcıların; *“Mevcut programda becerilerin nasıl verilebileceğine*

dair örneklere yer verilirken, taslak programda örneklere rastlanmamaktadır.”(K, 10),ve...“asıl önemli olan bu becerilerin öğrencilere nasıl kazandırılacağıdır. Bunu bu taslaktan anlamak mümkün değil.” (K, 8) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan programındaki beceri öğretim faaliyetlerinin yetersiz görüldüğü, becerilerin öğretimi işinin nasıl yapılacağı ile ilgili detaylı, yol gösterici bilgilerin yer almadığı ve bu durumun beceri öğretimine gölge düşürdüğü şeklinde değerlendirilebilir.

Taslak Programda Kavramlar ve Öğretimi

Katılımcıların “taslak programda kavramlar ve öğretimine” ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları Şekil 5’de sunulmuştur.

Şekil 5. Taslak programda kavramlar ve öğretimine ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları

Şekil 5’de katılımcıların, taslak programda yer alan kavramlar ve öğretimine ilişkin görüşlerinin üç temel başlık altında toplandığı görülmektedir. Bunlar; “*kavramların tanıtılmamasından kaynaklı ve kavram öğretimi konusunda eksikliğin*” olduğu ve kavramlarda “*güncelliğe uyum*” sağlanmaya çalışıldığı yönündeki düşüncelerdir.

Kavramların tanıtılmamasından kaynaklı eksiklik. Katılımcıların taslak programda yer alan kavramlar ve öğretimine ilişkin ifade ettikleri olumsuz görüşlerden birisi, kavramların gerektiğiyle ilgili programda tanıtılmaması ve bu durumun bir eksiklik olarak değerlendirildiği yönündeki fikirlerdir. Bu durum katılımcıların; “*Önceki programda kavramlar listesi bulunurken yeni taslak programda kavramlar listesi bulunmamaktadır. Öğretilecek kavramları kazanımlarda görüyoruz. Bunlar da çok açık değildir. Herhangi bir konu ile ilgili “temel kavramlar” gibi genel ifadelerle geçiştirildiğini düşünüyorum.*” (K, 12), ve “*Sosyal Bilgiler Dersi Taslak Öğretim Programı’nda (2017) kavramlara sadece programın uygulanmasında dikkat edilecek hususlardaki maddede yer verilmiştir. Ne bir*

kavram listesi ne ilişkilendirmesi ne de herhangi başka bir açıklama yoktur. Hâlbuki kavramlar içeriğin yapıtaşlarını oluşturur.” (K, 4) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan programındaki kavramların net bir şekilde bir liste halinde yer almadığı, programda yer alan kavramlar hakkında ancak kazanımlar vasıtasıyla bilgi sahibi olunduğu ve bu durumun bir eksiklik olarak görüldüğü fikrini ortaya çıkarmaktadır.

Kavram öğretimi konusunda eksiklik. Katılımcıların taslak programda yer alan kavramlar ve öğretimine ilişkin ifade ettikleri olumsuz görüşlerden birisi de kavramların öğretimi konusuyula ilgilidir. Bu durum katılımcıların; *“Taslak programda farklı kavram öğretim yaklaşımlarının kullanılması gerektiği belirtilirken, hangi yaklaşımın kullanılacağı öğretmene bırakılmıştır. Kavramların genel bir biçimde kazanımların içinde yer alması, kavramı öğretecek öğretmen için anlam karmaşasına neden olabilir.”* (K, 10) ve *“Mevcut programın kavram öğretimi konusunda ciddi sıkıntılarının olduğu kanaatindeyim. Bunda, öğretilmek istenen kavramların soyut olmasının ve fakat buna mukabil soyut düşünceyi geliştirecek öğretim materyallerinin programda yer almayışının etkili olduğunu düşünüyorum. Ne yazık ki aynı sınırlılığın taslak programda da olduğu görülüyor. Kavram öğretimi için soyut düşünceyi geliştirecek, sorgulamayı ve karar verme sürecini destekleyecek materyallerin programda yer alması gerekiyor.”* (K, 15) şeklindeki ifadeleri ile açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan programındaki kavramların öğretimi için nasıl bir yol izleneceğinin hangi yöntem, teknik vs. kullanılacağına belirtilmemiş olmasının kargaşaya sebep olduğu fikrini ortaya çıkarmaktadır.

Güncelliğe uyum. Katılımcılar taslak programda yer alan kavramların güncelliğe uyum çerçevesinde, günümüz ihtiyaçlarına cevap veren nitelikler göz önünde bulundurularak oluşturulmuş olabileceğine ilişkin görüş bildirmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *“Programın güncellenmesi ile birlikte, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü, pozitif ayrımcılık, cinsiyet ayrımcılığı, jeopolitik gibi kavramların programa girdiği görülmektedir. Bunun sebebi de bu kavramları günümüzde çok sık duyuyor ve önemsiyor oluşumuzdur.”* (K, 2) ve *“Bireysel gelişimden toplumsallaşmaya doğru ilerleme, kavramların şekillenmesinde dikkat çekmektedir. Genel yapı itibariyle şu anki programın güncel gelişmelerle genişletilmesi ile kavramlar yeniden şekillendirilmektedir.”* (K, 5) şeklindeki ifadeleri ile de açıklanmaktadır. Bu ifadeler, taslak halde bulunan sosyal bilgiler öğretim programındaki kavramların -kazanımlardan görüldüğü şekliyle- oluşturulmasında güncelliğin sağlanmaya çalışıldığı fikriyle örtüşmektedir.

TARTIŞMA / SONUÇ ve ÖNERİLER

Sosyal bilgiler taslak öğretim programına yönelik akademisyen görüşlerinin belirlendiği bu çalışmada, akademisyenler taslak programı genel olarak, içeriğinin sade ve anlaşılır olması, güncelliği yakalaması, millî-manevi çizgide olması gibi konularda olumlu görürlerken; programın amaçsız, gelişigüzel bir şekilde hazırlanıldığı, felsefesinin net olmadığı, bazı konulara yeterince yer verilmediği ve değerlendirme boyutunun açık bir şekilde ifade edilmediği gibi konularda da olumsuz görmektedirler. Bu noktada Sözen ve Ada (2018) tarafından yapılan çalışmada da hazırlanan programın sade olduğu dile getirilmiştir. Ancak programa ilişkin gelişigüzel hazırlanma, net olmayan felsefe şeklinde olumsuz görüşlerin olması programın hazırlanması aşamasında programa ait bütün paydaşların fikrinin alınmadığının göstergesi olabilir. Oysa bazı araştırmacılar (Varış, 1978; Şimşek, 2016) yeni bir programın geliştirilmesi için programla ilgili bütün bireylerin ve programdan etkilenen herkesin işe katılması, görüşlerinin alınması gerektiğini ifade etmektedir. Öte yandan katılımcıların programda öğretim sürecine ve değerlendirme boyutuna açıkça yer verilmediği şeklindeki eleştirileri bir programda olması gerekenlerin yeterince yerine getirilmediği düşüncesini akıllara getirmektedir. Çünkü Küçükahmet (1997) bir programda niçin öğretelim, ne öğretelim, nasıl öğretelim ve ne kadar öğrettik sorularının cevaplanması gerektiğinin altını çizmektedir. Bu açıdan bakıldığında hazırlanan taslak programın araştırmacının ifade ettiği nasıl öğretelim ve ne kadar öğrettik şeklindeki kısımlarına cevap vermediği görülmektedir. Meseleye başka bir açıdan bakmak gerekirse, ortaya konan programın felsefesi de mevcut çalışmanın sonucunda yer verildiği gibi net değildir. Çünkü 2005 programı yapılandırmacılık felsefesi üzerine oturturulmuştu. Ancak hazırlanan programda eğitim felsefesinin önemi ve gerekliliğinden detaylı biçimde bahsedilmiş ancak hangi eğitim felsefesinin ya da yaklaşımın temele alındığı açık biçimde ifade edilmemiştir. Oysa eğitim felsefesi, bir öğretim programının “Nasıl bir birey yetiştirmeliyiz?” sorusuna verdiği yanıtıdır (Diker- Coşkun, 2017). Bu açıdan bakıldığında programın felsefesi meselesi ciddi bir boşluk olarak durmaktadır.

Katılımcıların bir kısmı programda yer alan bazı öğelerin dengesiz dağıtıldığını dile getirmekte ve bu dağılımın Atatürkçülük konularının aleyhine bir durum haline dönüştüğünün altını çizmektedirler. Bu durum Çelikkaya ve Kürümlüoğlu (2018) tarafından öğretmenlere yönelik yapılan çalışmada da ortaya çıkmaktadır. Çalışmadaki öğretmenler hazırlanan yeni programda Atatürkçülük konularının eksikliğini hissettiklerini dile getirmektedirler.

Bununla beraber akademisyenler, kazanımlar ve öğretimine ilişkin olarak taslak programı genel olarak olumlu bulmuşlar; kazanımlarda sadeleştirmeye gidilmesinin, konulara genel olarak uygun

dağıtılmasının, öğrenci seviyesine uygunluğunun ve güncelliğin yakalanmış olmasının taslak programın olumlu tarafları olduğuna dikkat çekmişlerdir. Bu durum Taş ve Kiroğlu (2018) ile Çakmak, Kaçar ve Arıkan (2017) tarafından yapılan araştırmalarda katılımcıların yeni sosyal bilgiler öğretim programını açık ve anlaşılır olarak belirtmeleri ve programın içeriğinin bireylerin ilgi ve gereksinimler ile onların gelişim özelliklerinin ve hazırbulunuşluk düzeylerinin dikkate alınarak hazırlandığını ve programa genel olarak olumlu baktıklarını ifade etmeleri ile desteklenmektedir. Yani program hedef kitlesindeki öğrencileri temel alınarak hazırlanmıştır. Ve bu durum farklı kitlelere yapılan çalışmalarla da sabittir denebilir.

Akademisyenlerin bir kısmı değerler ve eğitime ilişkin olarak taslak programı genel olarak; günümüz ihtiyaçlarına cevap veren içeriğe sahip olduğu ve yeni eklenen değerlerle daha zengin bir hal aldığı şeklinde yorumlarken bir kısmı da değer eğitiminin nasıl yapılması gerektiğiyle ilgili programda yeterince bilginin yer almadığı, değerlerin zorlama oluşturulduğu ve bazı değerlerin neden çıkartıldığını anlayamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuç Gürel (2017) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarıyla da benzerlik göstermektedir. Araştırmada değer eğitiminde hangi yaklaşımın kullanılacağına açık bir şekilde belirtilmediğinden bahsedilmektedir. Öte yandan beceriler ve öğretime ilişkin olarak taslak programın; yapılan eklemelerle beceri boyutunda zenginlik oluşturduğu, günümüz ihtiyaçlarına cevap verebildiği ancak aynı değerlerde olduğu gibi beceri eğitiminin nasıl yapılması gerektiği ile ilgili yeterince bilgiye yer verilmediği akademisyenlerin görüşlerinden anlaşılmaktadır. Programa ilişkin anahtar beceri ve değerlerin anahtar yetkinlikler açısından analizinin yapıldığı başka bir çalışmada (Otuz, Görkaş-Kayabaşı ve Ekici, 2018) ise programda en fazla “Matematiksel Yetkinlik ve Bilim Teknolojide Temel Yetkinlikler” e yer verildiği, sağlıklı yaşam, liderlik, sanatsal ifade ve yaratıcılık becerilerinin programında yer almadığı ve eksik bulunan becerilere program becerileri arasında yer verilmesi ve Türkiye yeterlilikler çerçevesinde (TYÇ) yer alan anahtar yetkinliklerin bireylerden beklenen değerleri de içerecek biçimde düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum mevcut programın tavsiyeleri dikkate alarak yeniden düzenlenmesi gerektiğini göstermesi bakımından önemlidir.

Son olarak kavramlar ve öğretime ilişkin olarak taslak programda; kavramların tanıtımının yapılmamasının eksiklik olarak görüldüğü (Önceki programda kavramlar listesi), farklı öğretim yaklaşımlarının kullanılması gerekliliği belirtilmekle birlikte hangi yaklaşımların kullanılması gerektiğinin öğretmene bırakıldığı, kısmen güncelliği sağlayabildiği akademisyenlerin görüşlerinden anlaşılmaktadır. Özellikle daha önceki programlarda yer verilmeyen ve taslak öğretim programında

kullanılmaya başlanan; tartışma kültürü, dijital vatandaş, disiplinlerarası bakış ve meslek seçimi kavramlarının çağın gereği olarak etkili vatandaşın sahip olması gereken ve beklenen özellikler olması nedeniyle taslak programda yer verilmesinin olumlu olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Tay (2018) tarafından yapılan çalışmada da bu kavramların taslak öğretim programında ilk defa kullanıldığı ve önemli görüldüğü ifade edilmektedir. Benzer bir şekilde Çepni, Oğuz ve Kılcan (2014) da yapmış oldukları çalışmada dijital vatandaşlık kavramının önemine ve sosyal bilgiler öğretiminde yer verilmesi konusuna değinmişlerdir. Bununla birlikte insanın geleceğini şekillendiren en önemli kararlardan birinin meslek seçimi olduğu düşünüldüğünde bu kavramın önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Tüm bu sonuçlardan yola çıkarak; öğretim programlarının hazırlanmasında oldubittiye getirilmeden, acele edilmeden bir süreç işletilmesi ve bu süreç zarfında programın tüm paydaşlarından görüşler alınması, bu görüşler ışığında programların hazırlanması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Çakmak, Z., Kaçar, T. ve Arıkan, İ. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ortaokul sosyal bilgiler dersi taslak öğretim programına ilişkin görüşleri, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(54), 576-597.e
- Canerik, H. (2017). Sosyal bilgiler program taslağı üzerine düşünce ve öneriler. http://www.huseyincanerik.com/ind_x.php/109-2017-sosyal-bilgiler-program-taslagi-uzerine-dusunce-ve-oneriler adresinden 15 Ağustos 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Çelikkaya, T. ve Kürümlüoğlu, M. (2018). Yenilenen sosyal bilgiler dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri, *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(11), 104-120.
- Çepni, O., Oğuz S. ve Kılcan, B. (2014). Primary school students' views of digital citizenship. *Türk Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(3), 189-217.
- Çoban, O., ve Akşit, İ. (2018). 2005 ve 2017 Sosyal bilgiler öğretim programlarının öğrenme alanı, kazanım, kavram, değer ve beceri boyutları açısından karşılaştırılması. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(1), 479-505.
- Diker-Coşkun, Y. (2017). *Öğretim programları arka plan raporu*, http://www.egitimreformugirisimi.org/wpcontent/uploads/2017/03/Ogretim_Programlari_Arka_Plan_Raporu.pdf, adresinden 26 Ocak 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Eğitimciler Birliği Sendikası [Eğitim Bir Sen Rapor], (2017). Eğitim bir sen müfredat raporu. https://www.memurlar.net/common/news/documents/636953/gecikmis_bir_reform_mufredatin_demokratiklestirilmesi.pdf, adresinden 16.03.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Eğitim ve Değer Derneği [EDER], (2017). Müfredat değerlendirme çalıştay raporu. <http://e-der.org/wp-content/uploads/2018/04/E-DER-M%C3%BCfredat-De%C4%9Ferlendir> me-

%C3%87a1%C4%B1%C5%9Ftay%C4%B1-Raporu_4.pdf adresinden 16 Ağustos 2018 tarihinde erişilmiştir.

- Gürel, D. (2017). *2017 taslak sosyal bilgiler öğretim programına yönelik yapısal bir değerlendirme*, I. Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu Tam Metin Bildiri Kitabı (ss.236-246), Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği.
- Hamarat, E. (2014). Sosyal bilgiler felsefesinin alan eğitimi uzmanlarının görüşlerine göre değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Küçükahmet, L. (1997). *Eğitim programları ve öğretim 'öğretim ilke ve yöntemleri'* (Genişletilmiş 8. Baskı). Ankara: Gazi.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma nedir? S. Turan (Çev. Ed.), *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*, (ss.3-19). (Çev. S. Turan), Ankara. Nobel. (Eserin orijinal basım tarihi, 2009).
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] (2005). Sosyal bilgiler 6.-7. sınıf programı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] (2017). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, Taslak (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*, Ankara.
- Otuz, B, Görkaş-Kayabaşı, B. ve Ekici, G. (2018). 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programı beceri ve değerlerinin anahtar yetkinlikler açısından analizi, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 944-972.
- Sözen, E. ve Ada, S. (2018).2005 ve 2018 4. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının (SBDÖP) karşılaştırılması, *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 6(1), 53-71.
- Şimşek, A. (2016). Taslak tarih öğretim programı (eleştiriler-öneriler), *Turkish History Education Journal*, 5(1),316-331.
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB] (2017). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). <http://ttkb.meb.gov.tr> adresinden 15 Ocak 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Taş, H. ve Kıroğlu, K. (2018).2017 ilkokul sosyal bilgiler dersi öğretim programı'nın öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi, *İlköğretim Online*, 17(2), 697-716.
- Tay, B. (2017). 2005 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı ile 2017 sosyal bilgiler dersi taslak öğretim programının karşılaştırması, *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(27), 461-487.
- Türk Eğitim Derneği [TEDMEM], (2017). 2017 Eğitim Değerlendirme Raporu. <https://tedmem.org/download/2017-egitim-degerlendirme-raporu?wpdmdl=2564> adresinden 30 Temmuz 2017 tarihinde erişilmiştir.
- Türk Eğitim Sendikası [TES], (2017). Yeni müfredat taslağı üzerine. <http://www.tesankara7.org/?authortext/yeni-mufredat-taslagi-uzerine-3> adresinden 16 Ağustos 2018 tarihinde erişilmiştir.

Variş, F. (1978). *Eğitimde program geliştirme “teori ve teknikler”* (3. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods* (3rd Ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Extended Abstract

Introduction

Education system, as the most important factor to raise manpower in a country, was taken form by curriculums. It is inevitable to change curriculums in direction of certain factors such as national and international developments, the changing needs of the individuals and society integration of technology with education and the changing political orientations. Academicians who educate teacher candidates and teach social studies have a critical role in terms of success of the curriculum. However, many different variables have an impact on a change in the curriculums and the accompanying new process. In this context, purpose of the current study is to analyze opinions of the academicians on draft curriculum of 2017 who are one of the most important partners in the steps to prepare theoretically and apply in practice key elements of the educational philosophy. In this study, positive and negative sides of the draft curriculum were analyzed according to the views of academicians in the field of social studies. Results of the current study were discussed and depending on the results a line of suggestions were presented.

Purpose

This study has been carried out to determine opinions of the academicians on Draft Curriculum for Social Studies.

Method

This study has been designed and carried out in accordance with qualitative research method and case study design. The study group involves 17 academicians working at department of social sciences of the Faculties of Education in 2016 to 2017 academic year. Criterion sampling method which is one of the purposive sampling methods has been used in order to determine study group of the current study. Criterion determined by the researchers in this study was that participants of the study group were academicians working at the relevant faculties of the universities. Data collection was carried out by using standardized open-ended electronic mail interview form. E-mail interview is a data collection tool which is involved in qualitative research and particularly adapts to phenomenology, survey, situation and expression approaches. In this context, data was collected from the academicians working at the universities in 16 different provinces. Opinions of the experts were asked while determining questions in data collection tool and data were collected from people involved in the study group after putting the questions into final form. 17 of 45 academicians with whom we connected have replied back within the specified dates (e-mails received after 28th April of 2017 did not involve in analysis period). Content analysis technique used largely in qualitative research was used to analyze the data collected. First of all, the data obtained was transcribed by Microsoft Office Program Office. Then, the

data obtained from the interviews conducted with the participants were analyzed using Microsoft Excel Program.

Results and Recommendations

Findings of the study scattered under five main dimensions as a result of content analysis conducted from the study data. First of them is “Draft Curriculum in General”, second is “Acquirements in Draft Curriculum and Teaching”, third is “Values in Draft Curriculum and Teaching”, fourth is “Skills in Draft Curriculum and Teaching” and the last is “Concepts in Draft Curriculum and Teaching”. Opinions of the participants on each question have been collected in the form of codes while creating the findings and the correlation between codes and categories formed from the codes have been expressed. Categories concerning each dimension and codes constituting these categories have been expressed by the specified codes (K, 3-K, 19, etc.) belonging to the participants by quoting from opinions of the participants.

In this study determining opinions of the academicians on draft curriculum for social studies, academicians have considered draft curriculum as negative for some reasons that the curriculum is prepared without purpose and irregularly, has no clear philosophy, doesn't include certain subjects sufficiently and that assessment dimension hasn't been expressed clearly while they have considered it as positive in general for some reasons that it is simple and comprehensible, updated and in national-moral aspect. On the other hand, owing to the criticisms of the participants expressing that teaching process and assessment dimension are not involved explicitly in the curriculum, it comes to mind that certain requirements may not have been fulfilled sufficiently which they should have been included in a program. Some participants have indicated that certain elements involved in the curriculum were not distributed properly and also they have emphasized that this distribution turned into a disadvantage for Kemalism subjects. In addition, academicians have found the draft curriculum positive in general in terms of acquirements and teaching and they have drawn attraction to positive sides of the draft curriculum in terms of the fact that acquirements are simplified, subjects are generally distributed properly, it is suitable for students' level and it is update. Concerning values and teaching, while some academicians have commented that draft curriculum had a content satisfying today's needs in general and it has been enriched by the new values added, some of them have indicated that there is not enough information in the relevant curriculum concerning how value teaching should be performed, values have been created irrelevantly and that they could not understand why some values have been excluded. On the other hand, it is understood through opinions of the academicians concerning skills and teaching that draft curriculum creates a diversity in the dimension of skills by some additions, it may satisfy today's needs but there is a lack of information about how skills should be taught as in the case with the values. Finally, it is indicated concerning concepts and teaching that it is a deficiency since concepts are not described (List of concepts in the previous curriculum) and different teaching approaches should have been used and it is understood through opinions of the academicians that teachers will decide on the approaches to be used and that it has partially maintained the actuality. It is suggested from findings of the study that curriculums should not be prepared without caring, all partners should

be asked for opinion during this process and the curriculums should be prepared in the light of these opinions.